

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

16 De causis, quibus dominium rerum acquiratur iure ciuili, & primum de
vsucapione, & praescriptione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

stiterit, qui cum liberum esse sciat, an aliquid per eum acquirat? Non esse ait, ut hic bonæ fidei possessor videatur, quando sciens liberum, possidere coepit: quia etsi fundum suum quis legaverit hæres, qui cum legatum esse sciat, proculdubio fructus ex eo suos non faciet. Et multo magis si testator eum alienum bonæ fidei emptum possiderit.

Quintò queritur, An pupillus sine tutoris auctoritate possit sibi dominium acquirere? Ratio dubitandi, quia nihil potest alienare pupillus sine tutoris consensu, ergo nec potest aliquid acquirere. Respondeo, sibi posse acquirere sine tutore, non tamen alienare. Pupillus, inquit Marcianus, in l. Pupillus. ff. de Acquirend. rer. domin. quantum ad acquirendum, non indiget tutoris auctoritate: alienare non potest, nisi præsentis tutore auctore. Et Iustinianus Imperator in l. iur. de Auctoritate tutor. in princ. sic ait: [Auctoritas autem tutoris in quibusdam causis necessaria pupillis est, in quibusdam non est necessaria: ut ecce, si quid dari sibi stipuletur, non est necessaria tutoris auctoritas: quod si alius promittat pupilli, necessaria est tutoris auctoritas. Namque placuit meliorem suam conditionem licere eis facere, etiam si sine tutoris auctoritate: detentorem verò non aliter, quàm cum tutoris auctoritate. Vnde in his causis, ex quibus obligationes mutue nascuntur, ut in emptioibus, venditionibus, locationibus, conductionibus, mandatis, depositis, si tutoris auctoritas non interueniat, ipsi quidem, qui eum in his contrahunt, obligantur, at inimicem pupilli non obligantur.]

Sextò queritur, An qui dominium rei non habet, aliquando transferat dominium in eum, cui rem tradit? Ratio dubitandi est, quia nemo potest plus iuris in alium transferre, quàm ipse habeat, ut dicit Ulpianus in l. Traditio. ff. de Acquir. rer. domin. [Traditio, inquit, nihil amplius transferre debet, vel potest ad eum, qui accipit, quàm est apud eum, qui tradit.] Respondeo, in l. Non est nouum. ff. de Acquirend. rer. domin. ex Ulpiano sic haberi: [Non est nouum, ut qui dominium non habet, alij dominium præbeat. Nam & creditor pignus vendendo, causam domini præstat, quam ipse non habuit.] Et Iustinianus Imperator in l. i. Quibus alienare licet, in princ. [Accidit aliquando, ut qui dominus rei sit, alienare non possit, & contra, qui dominus non sit, alienanda rei potestatem habeat.] Et in l. Contra autem, subicit hæc: [contra autem, creditor pignus ex pactione, quantum eius ea res non sit, alienare potest. Sed hoc fortissimè ideo videtur fieri, quod voluntate debitoris intelligitur pignus alienari, quia ab initio contractus actus est, ut liceret creditori pignus vendere, si pecunia non solueretur tempore constituto.]

Septimò queritur, An dominium rei possit ex pluribus causis haberi? Ratio dubitandi est, quia sæpe contingit, ut possessor bonæ fidei rem ex emptione, vel permutatione, vel donatione, vel testamento, vel legato habeat, & deinceps cursu temporis legitime vsucapiat. Respondeo, dominium rei ex pluribus causis esse non posse: quia si ex vna causa res cepit esse nostra, deinde ex alia causa non potest fieri nostra, quia non incipit esse nostrum, quod antea nostrum fuerat. Vnde Paulus in l. Possideri. §. Ex pluribus causis. ff. de Acquirend. rer. domin. ait: [Nec enim sicut dominium non potest nisi ex vna causa contingere, ita & possidere ex vna dumtaxat causa possumus.] Et idem in l. Non ut ex pluribus. ff. de Regul. iur. [Non ut ex pluribus causis debet nobis idem potest, ita ex pluribus causis idem possit esse nostrum.] Et ad argumentum in contrarium, respondeo eum Glossa in lege citata: Non quidem proxime ex pluribus causis rem neri nostram, sed temore in vsucapione; at ipsa vsucapio potest ex multis causis existere. Possum enim bonæ fidei rem alienam emere ab eo, qui dominus eius non est, vel bonæ fidei donatam accipere, & ex testamento, & ex legato, vel ex permutatione: sed tunc ex his causis non est mihi acquirendum dominium, sed tantum ius vsucapendi, & deinde lapsu temporis rem vsucapio legitime, & tunc dominium acquirō.

Octauò queritur, An solo animo, & voluntate possit quis rei dominium acquirere? Respondeo, non posse, nisi possessionem rei ante acquirat, & apprehendat. Neque enim potest quis res aliqui communes, ut sunt aues in aëre, pisces in mari, bestiae in terra, lapilli, & gemmae in litore, suas facere, nisi occupatione, vel inuentione. Occupatio verò apprehensionem rei dicit, & inuentionem rem non facit nostram, nisi apprehendamus: apprehensio autem possessionem continet. Equis enim dicat, quempiam volucrum per aërem volantem, vel piscem natantem in mari, facere suum eo solo, quod velit esse suum? Deinde, cum quis desinit esse dominus rei, eò quòd eam pro derelicta habeat, dominium non amittit, nisi desinat etiam eam possidere. Ita quòd, ff. Pro derelicto: res mobilis desinit esse nostra, cum eam abiecit: immobilis, cum exierimus ab ea animo, & voluntate derelinquendi. Glossa in l. i. ff. Pro derelicto, in verb. Desinit. Vnde etiam fit, ut si deinde velit dominus esse rei derelictæ, dominium non recuperet, nisi incipiat iterum possidere: quemadmodum illius, quod pro derelicto habetur, nullus alius incipit esse dominus, nisi id cepit, apprehenderit. Possessio igitur, siue ad acquirendum dominium, siue ad amittendum, necessariò debet interuenire. Hinc etiam est, ut nemo possit vsucapere, quin possit ciuilitè possidere: alioquin enim fures rem furtiuam possent vsucapere. Glossa, & Doctores in c. Causam qua. de Prescript.

De causis, quibus dominium rerum acquiratur iure Ciuili, & primum de Vsucapione, & Prescriptione.

CAP. XVI.

HACTENUS explicui causas, ex quibus iure gentium, siue naturali rerum dominium acquiruntur. Consequens nunc est, ut de Causis agam, per quas iure Ciuili dominium comparatur. Et quia prima illatum est Vsucapio, de ea primo loco disputabo.

Institutionum, Iustiniani Imperator. libro 2. Titulus sextus est de Vsucapionibus, & longi temporis prescriptionibus, & lib. 41. Digestorum, Titulus tertius est de Vsucapionibus, & Vsurpationibus; libro 7. Codicis extant Tituli sex de Vsucapione, à Titulo 26. vsque ad Titulum 31. Porro Vsucapio apud veteres Iuriconsultos, rerum tum mobilium, tum immobilium dominium dabat: at recentiores Iuriconsulti, Prescriptionem ab Vsucapione distinctam esse voluerunt.

Quòd attinet itaque ad huiusmodi vocabula, Primò queritur, vnde dicta sit Vsucapio, & quomodo vocabula, Vsucapio, & Prescriptio, accipiantur in iure? Vsucapio dicta est, quia per usum aliquid capiat, & auferat: Usus enim post certum temporis lapsum iure ciuili prescriptum, res corporales, & incorporales admittit priori domino rei, & transfert ad alium. Prescriptio autem, teste Aiciato, in l. Quinque pedum. C. de Quinque pedum. prescript. & lib. 4. distict. cap. vlt. est veluti quidam fructus, & effectus Vsucapionis, nimirum exceptio, quæ ex iure efficaci translata à priori domino in vsucapientem ipsi domino reliquias superioris auctoritatis intendenti, eius depellendi gratia proponitur. Vnde prescriptio ad ius excipiendi principaliter pertinet. Et hinc est, ut veteres illi Iuriconsulti Prescriptionis nomine, pro exceptione perpetuò vsuerint, ut in prædicta lege Quinque pedum. C. de Quinque pedum prescript. & l. vlt. C. de Exceptionibus. & l. Qui agitur. C. de Exceptionibus. & prescript. Verum recentiores postea hanc, inter vtramque vocem differentiam constituerunt, ut Vsucapio sit rerum mobilium, Prescriptio verò rerum immobilium, herentiumque solo, & incorporalium, ut seruitutum, & aliorum rerum, quæ iura dicuntur. Glossa, & ceteri in l. Vsucapio. ff. de Vsucapion. Nos itaque in præsentem recentiores secti,

quamlibet Vſucapionem, Præſcriptionem vocabimus. Porro, vt ait Paulus, *in l. Sequitur. ff. de Vſucapionib.* de Vſucapione hoc ordine dicendum eſt, vt videamus quis poſſit vſucapere, & quas res, & quanto tempore. Sic illa. Sed mihi primò dicendum eſt, quas & quot conditiones Præſcriptio requirat.

Secundò quaeritur, Quid ſit Præſcriptio, ſive Vſucapio. Modetinus *in l. Vſucapio. ff. de Vſucapionib.* Vſucapio, inquit, eſt acquiſitio, vel adeptio, (non, adiectio, vt habent corrupti codices) domini per continuationem poſſeſſionis temporis lege definiti. Et accipitur Vſucapio, vt ait Gloſſa *ibidem*, pro Præſcriptione, & definitur per effectum, quia Vſucapio dat cauſam, vt dominium acquiratur, non eſt ipſa acquiſitio domini, vt Gloſſa *ibidem* exponit.

Tertiò quaeritur, An Præſcriptionis leges, & iura, quibus ſtatuitur, vt poſſeſſor bonæ fidei curſu certæ temporis rem alienam faciat ſuam, vim & locum habeant ſecundum conſcientiam. De hac quaſtione Gloſſa, Panormitanus, & ceteri, *in cap. Vigilanti, de Præſcript.* Quatuor ſententiæ ſunt, vna eſt negatiua vim habere ſecundum conſcientiam; & ideo rem eſſe priori domino reſtituendam, & quandoque poſſeſſor bonæ fidei reſcient alienam rem eſſe. Sic Hugo, & quidam alij. Id probant, quoniam *cap. Locupletari, de Regul. iur. in 6.* Non debet quis cum aliena iniuria, vel iniuſticia, vel detrimento locupletari. Deinde quando quis ſcite incipit alienam eſſe, quod poſſidet, incipit eſſe poſſeſſor malæ fidei, ergo tuta conſcientia retinere non potest. Poſtremò, quia ratio naturalis ſolum videtur concedere poſſeſſori viuiſiſſimum rei alienæ, non dominium, & proprietatem.

Secunda ſententia eſt aſſerentium, leges Præſcriptionis eſſe tantum penales, & ſolum habere locum, quando prior dominus rei negligens eſt in re ſua quaerenda, & recuperanda, & ob negligentiam, & incuriam rem ſuam amittere: Ita vt tunc poſſeſſor bonæ fidei iure Præſcriptionis rem alienam faciat ſuam etiam ſecundum conſcientiam, quia leges, & iura poterunt merito dominum negligentem rei ſuæ hac poenâ mulctare, eò quòd talis negligentia Reipublicæ paci communi plurimum nocere videatur. Quando verò prior dominus in culpa non eſt, eò quòd bonæ fidei ignoret rem ſuam ab alio poſſideri, præſcriptionis lex locum, & vim ſecundum conſcientiam non habet: nam qui in culpa non eſt, nullam poenam meretur. Sic Adrianus *in 4. de Reſtitutione, in quaſtione de Præſcriptione, qua incipit: Offenſo quod leges,* & Medina *de Rebus reſtituen. qua. 16. & 18.* Qui eo argumento mouentur, quod Doctores permulti aſſerant Præſcriptionis legem eſſe conſtitutam in poenam domini rem ſuam negligentis.

Tertia ſententia fuit Alani, diſtinguentis hoc modo: Aut res eſt per præſcriptionem acquiſita ex cauſa lucratiua, vt ille dicebat, veluti ex donatione, ex legato, teſtamento, & ea eſt ſecundum conſcientiam reſtituenda: aut ex cauſa oneroſa, veluti emptione, permutatione, dote, ac tunc reſtitui ſecundum conſcientiam nõ debet. Hanc diſtinctionem improbant Hoſienſis, & Panormitanus, & alij *in cap. Vigilanti, de Præſcript.*

Quarta opinio eſt, communi conſenſu recepta, poſſeſſorem bonæ fidei lapſu temporis iure ciuili præſcripti, tuta conſcientia rem alienam facere ſuam. Sylueſter *in verbo Præſcriptio. 1. quaſt. 13.* vbi citat complures iuris Canonici peritos. Angelus *eodem verbo, numer. 47. num. 12.* Panormitanus *in cap. Vigilanti, numer. 6. de Præſcriptione.* poſt Ioannem Vincentium, Tancredum, Goſtedum, Hoſienſem, & Ioannem Andream, Felinus *in Rubrica de Præſcript.* Paulus *conf. 203.* Couarruias *in Relect. ſuper Reg. Poſſeſſor. part. 1. qua. 1. num. 4. & 5. & par. 3. in initio, num. 1. & 10. & 11. & 12.* Caietanus *in ſumma, verbo Præſcriptio.* Sotus *libr. 4. de Iuſticia, quaſt. 3. artic. 2.* Et hæc ſententia magis ad veritatem accedit, quia Præſcriptionis lex lata eſt ob commune bonum. Vnde Caius Iuriſconſultus *in l. 1. ff. de Vſucapionib.* Bonum publicum, inquit, introducta eſt Vſucapio, nõ diu, & ſerè ſemper incerta eſſent dominia rerum, cum ſufficeret do-

minis ad inquirendas res ſuas, ſtatu temporis ſpatium. At ob commune bonum Reipublicæ, Princeps ius conceſſit rei dominia transferendi, nõ videlicet incerta ſint, & nõ lites ſint interminabiles, & nõ Reipublicæ paz, & tranquillitas perturbetur.

Sciendum autem eſt, Antonium *in e. Vigilanti, de Præſcript.* ſcripſiſſe, ſe hanc diſputationem diſputaſſe, & tenuiſſe ſententiam Theologorum, videlicet, leges Præſcriptionis ſolum habere locum in foro iudiciali, non autem ſecundum conſcientiam; & ab eo accepti id quod dicit Roſella *in verbo præſcriptio, numer. 4.* Rem per præſcriptionem acquiſitam, ſecundum Theologos eſſe reſtituendam, non ſecundum Canonici iuris peritos. Profecto ego non video vbi id Theologi docuerint. Nam S. Thomas *Quodlibet 12. q. 24.* Sic ait: Si quis præſcribat bonâ fide poſſidendo, non tenetur ad reſtitutionem, etiam ſi ſciat alienum fuiſſe, poſt præſcriptionem: quia lex poteſt aliquem pro peccato, & negligentia punire in re ſua, & illam alteri dare, & concedere. Idem etiam tradidit Scotus *in 4. diſt. 15. q. 2.*

Ceterum contra dictam ſententiam quædam obijci poſſunt. Primò, quia *in cap. Vigilanti, de Præſcript.* Alexander III. ait: Ephelimum Legislatorem propter euitandam ſegniſſimam, inſtituiſſe præſcriptionem. Reſpondeo, legem Præſcriptionis eſſe latam ob commune bonum: ſed nihilominus inde fieri, vt domini ſint diligentiores in rebus ſuis inquirendis, & recuperandis: & hoc eſt, quod ſignificat eo loco Pontifex. Secundò obijciunt: Quando per ſententiam iudicis res aliqua tranſfertur ad alium, quæ reuera non deberet, locum & vim ſecundum conſcientiam non habet: Ergo idem iuris eſt in lege Præſcriptionis. Reſpondeo, non eſſe eandem rationem de ſententia Iudicis, quæ eſt de lege Præſcriptionis, quæ Iudicis ſententia fertur, iuxta id, quod eſt in Iudicio probatum, quod iudicium aliquando cum rei veritate non conuenit, ac proinde conſcientiam non obligat. At verò lex eo ipſo, quod eſt ob commune Reipublicæ ſalutem condita, iuſta cenſetur, & hominum conſcientiam conſtringit.

Ad id verò quod obijciebat prima ſententia, Neminem locupletari debere cum iniuria, & iniuſticia alterius, Reſpondeo, priorem dominum iniuria non aſſici, quia iuſtæ leges, ſive rei dominium amittit, vt communi bono conſulatur. Et ad illud reſpondeo: Quoties poſſeſſor bonæ fidei ante tempus præſcriptionis elapſum, ſcit alienum eſſe, quod poſſidet, incipit eſſe mala fidei. *d. c. Poſſeſſor:* at verò quòd id nouit poſt præſcripti temporis ſpatium, non retinet iam amplius alienum, quia lege præſcriptionis ſuam fecit, quod bonâ fide poſſederat.

De iis, qua ad Vſucapionem, ſeu Præſcriptionem requiruntur.

CAP. XVII.

PRIMO quaeritur, Quot, & quæ conditiones ad Præſcriptionem requirantur? Reſpondeo, ſecundum aliquos requiri quatuor, ſecundum alios ſex, ſed parum refert: quia omnes in re ipſa conueniunt; quamuis alij ad pauiores, alij ad plures conditiones reducant.

Secundò quaeritur, Quæ ſit prima conditio ad Præſcriptionem neceſſaria? Reſpondeo, eſſe poſſeſſionem. *cap. Sine poſſeſſione, de Regul. iur. in 6.* Sine poſſeſſione præſcriptio non datur: & poſſeſſio quæ requiritur, debet eſſe ciuiliſ, non ſufficit naturalis. Gloſſa & alij *in cap. Cauſam qua, de Præſcriptione.* Vnde ſi rem furtiuam vſucapere non poteſt, quamuis longiſſi no tempore poſſideat. *16. quaſt. 3. §. Poſeſt. ex l. Sequitur. §. Quod autem. ff. de Vſucap. & l. Si quis. ff. Pro ſoluto.* Item qui rem apud ſe deſcriptam habet, nequit iure præſcriptionis facere ſuam: nec item conductor, ſive locator, nec iſ, cui comodata res eſt, quia poſſident nomine eius, qui verus dominus eſt, qui per eos dicitur ciuiliſter poſſidere. *cap. Cum veniſſet. de Reſtit. ſp. l. 1. & Gloſſa in cap. Clerici. 16. quaſt. 3.*

Eadem